

STATUS FOR FUGLELIVET I ELVESLETTELANDSKAPET I FINNDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE.

Kistefos Skogtjenester as, notat nr. 30 – 2020.

1. Bakgrunn.

På oppdrag fra Nasjonalparkstyret i Reinheimen nasjonalpark har Kistefos Skogtjenester AS og Miljøfaglig Utredning AS utarbeidet oversikt over fuglelivet knyttet til elveslettelandskapet i Finndalen landskapsvernrområde. Hovedformålet var å få en oppdatert oversikt over de ornitologiske interessene knyttet til kulturlandskapet i verneområdet, og samtidig vurdere dette i sammenheng med dagens bruk.

Feltarbeidet er utført av Bjørn Harald Larsen, Jon Opheim og Geir Høitomt, og er supplert med relevante data fra fagrapporter og fra Artskart.

Viktig bakgrunnsmateriale finnes særlig i to rapporter fra henholdsvis 1983 og 2001:

1. Pål Sørensen og Petter Wabakken foretok ornitologiske inventeringer i Finnas nedbørfelt i forbindelse med planer om vannkraftutbygging i vassdraget i 1981 (Sørensen & Wabakken 1983). Denne rapporten inneholder svært relevante data fra kulturlandskapet og elveslettetiljøet i Finnadalføret, og representerer derfor et viktig referansemateriale.
2. I forbindelse med verneplanarbeidet for Reinheimen utarbeidet Norsk Ornitologisk Forening avd. Oppland et sammendrag av ornitologisk registreringsarbeid som var utført innenfor Oppland fylkes del av verneforslaget (Opheim 2001). Også denne rapporten er et viktig referansemateriale, og rapporten omtaler også resultatene fra Sørensen & Wabakken (1983).

Nasjonalparkforvalter Kristine Sørliet takkes for godt samarbeid, viktig informasjon og innspill underveis.

2. Gjennomføring.

Finndalen landskapsvernrområde er besøkt i perioden 2016 – 2017 i forbindelse med utarbeidelse av sårbarhetsanalyse for fugl i verneområdene i Reinheimen (Jon Opheim og Geir Høitomt), og Finndalen landskapsvernrområde i 2018 -2019 i forbindelse med kartlegging av hengegras, samt dette prosjektet (Bjørn Harald Larsen, Jon Opheim og Geir Høitomt).

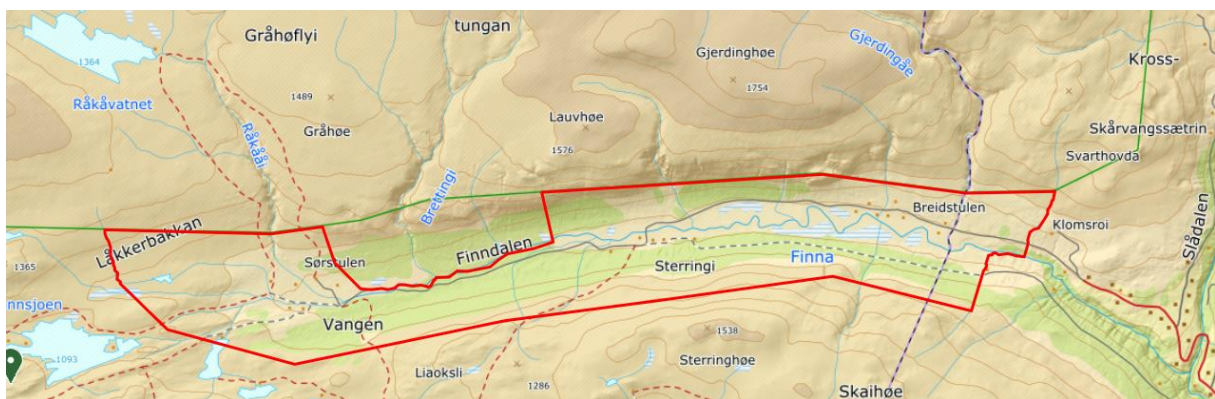
Hovedfokus på denne kartleggingen har vært i 2019 der følgende datoer er brukt i området: 28. – 29.05 (Jon Opheim), 18.06 (Bjørn Harald Larsen, Geir Høitomt), 05.08 (Bjørn Harald Larsen, Geir Høitomt), 15.08 (Jon Opheim) og 07.09 (Geir Høitomt). I 2018 ble området besøkt 07.08 i forbindelse med prosjekt på hengegras (Bjørn Harald Larsen, Geir Høitomt), og noen fugleobservasjoner fra dette besøket er inkludert.

3. Om Finndalen landskapsvernområde og undersøkelsesområdet.

Finndalen landskapsvernområde ble opprettet ved kgl.res. 24.november 2006, og omfatter et areal på ca. 34.km² (figur 1).

I henholdt til verneforskriften (Lovdata) er formålet med opprettelsen av Finndalen landskapsvernområde å:

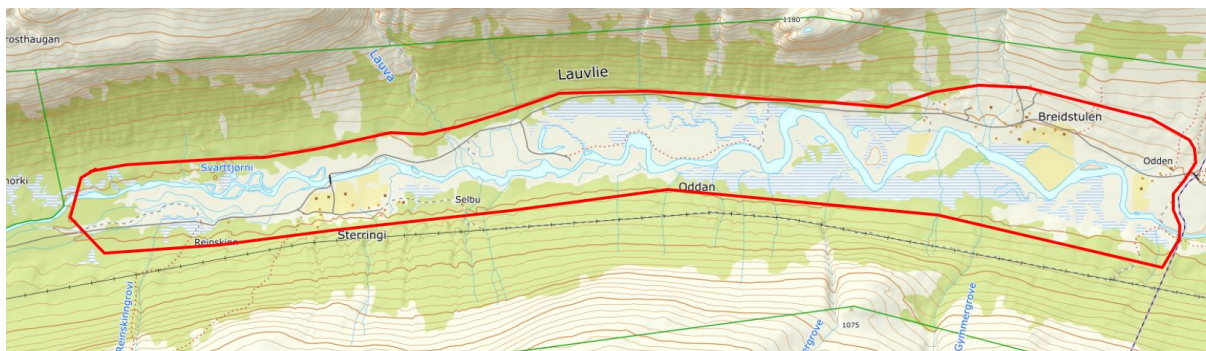
- ta vare på eit eigenarta og vakkert natur- og kulturlandskap, der verdifullt setermiljø, vegetasjon og kulturminne utgjør ein vesentleg del av landskapet sin eigenart.
- ta vare på leveområde og trekkområde for villreinen, og anna biologisk mangfald som pregar landskapet.
- ta vare på geologiske førekomstar og landskapsformer.
- ta vare på vakker og særpreget vassdragsnatur.

Figur 1. Finndalen landskapsvernområde.

Finndalen er en seterdal med intakte (og delvis aktive) setergrender og fortsatt utstrakt utmarksbeite (figur 3). Det meste av landskapsvernområdet ligger under skoggrensa, og Finna er et viktig landskapselement med sitt meanderende løp og avsnørte kroksjøer (figur 4).

Denne rapporten omhandler fuglelivet i det flate elveslettelandskapet i dalbotn (fra vernegrensa i øst til Svarttjørni i vest), og avgrenses mot brattere skogkledde lier i begge dalsidene. Disse skillene er ikke eksakte, og vil noen steder ha preg av beitepåvirket skog i overgangsområdene. En grov avgrensing av undersøkelsesområdet er vist på figur 2, og dekker ca. 5,5 km².

Figur 2. Avgrensing av undersøkelsesområdet i Finndalen landskapsvernområde.

Finndalen representerer et av de mest intakte seterlandskapene i Sør-Norge, og dalbunnen mellom Odden og Sterringen er stort sett åpen med lavvokst, beitebetinget vegetasjon. Også nedre deler av lisdene holdes delvis åpne gjennom et variert utmarksbeite av storfe, geit, hest og sau. Samtidig er preget av moderne landbruk relativt liten, med noen mindre dyrkingsfelt ved Breistulen og Odden. Det er fortsatt aktiv setring på Gupphagesætre på Breistulen.

Det beiter også en del dyr i vestre del av dalføret, og på Vangen er det fortsatt en del åpne naturbeitemarker. Mellom Sterringen og Vangen har skogen gjeninntatt dalbunnen.

Det går mange beitedyr både på innmarks- og utmarksbeite i dalføret – totalt ble det sluppet 1880 beitedyr i dalen i 2018 – inkludert storfe, hest, sau og geit. I tillegg går det en geiteflokk på Sterringen. Oppdyrkede kve blir slått, men gamle ugjødde eller lite gjødde slåttmarker blir nå bare beitet. Det blir tatt noe bjørk til ved, men dalsidene vokser igjen med tett furu- og bjørkeskog.

Det er nylig utarbeidet skjøtelsesplan for Finndalen landskapsvernområde. Planen som er utarbeidet av Miljøfaglig Utredning AS, beskriver på en utførlig måte historisk og nåværende bruk (setring, utmarksbeite). Planforslaget har fokus på fortsatt aktiv bruk av setermiljøene og utmarka i verneområdet. Skjøtelsesplanen inneholder konkrete skjøtelsesplaner for viktige naturtypelokaliteter i området, i hovedsak verdifull naturbeitemark.

Figur 3. Beitedyr i Finndalen landskapsvernområde. Foto: GH 30.06.2017.

Figur 4. Finndalen landskapsvernområde sett vestover. Finnas elveslette og meandrerende løp er dominerende i landskapet. Foto: GH 30.06.2017.

Figur 5. Finndalen landskapsvernområde sett østover fra Sterringen. Den karakteristiske fjellformasjonen Klympen er et landemerke i dalføret. Foto: GH 30.06.2017.

4. Påviste fuglearter i elveslettelandskapet i Finndalen landskapsvernområde.

Tabell 1 viser samlet kunnskap om fuglelivet i elveslettelandskapet i Finndalen landskapsvernområde. Her er eldre data og resultater fra registreringene i 2019 listet opp og kommentert.

Tabell 1. Sammenstilling av fuglelivet i elveslettelandskapet i Finndalen landskapsvernområde. Data fra Artskart, Sørensen & Wabakken (1983), Opheim (2001) og eget arbeid (2019).

Tegnforklaring:

H: hekking konstatert, eller tydelig indikasjon på hekking

h: mulig/sannsynlig hekkefugl

O: observert uten indikasjon på hekking

X: arten påvist, direkte eller ved sportegn

***: Forekommer vanlig i aktuelt habitat.

** : Forekommer regelmessig, men relativt fåtallig.

*: Forekommer sporadisk eller fåtallig.

Observatører 2019: Bjørn Harald Larsen (BHL), Jon Opheim (JOP), Geir Høitomt (GH).

Rødlistestatus: nær truet (NT), sårbar (VU), sterkt truet (EN), kritisk truet (CR).

Art	1981	2001 status	2019 status	Kommentar 2019, og vurdert forekomst i undersøkelsesområdet
gås, sp	x	O		Også observert av Reidar Elven og Eli Fremstad i 2012.
stokkand	H	H	H	Flere observasjoner i 2019; bl.a. 3 hanner nedenfor Gubbhage 28.05, og til sammen 5 hanner 18.06 (BHL, GH). Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H** Estimert hekkebestand: 3 – 5 par
Brunnakke			O	1 par ved Stulas utløp 29.05 (JOP). Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
krikkand	H	H	H	Flere observasjoner i 2019 bl.a.; 1 par og 1 hann nedenfor Gubbehage 28.05 (JOP) Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H** Estimert hekkebestand: 3 – 5 par
toppand		h		1 hunn i dam ved Odden 18.06 (GH). Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h* Estimert hekkebestand: 2 – 3 par
kongeørn		O	O	Sett på matsøk. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
fjellvåk		O		Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
tårnfalk		O	O	1 ind. Ved Breistulen 28.05 (JOP).

				Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O**
dvergfalk	H	H	O	Sett på matsøk, bl.a. 1 individ ved Odden 18.6 (GH) Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H**
jaktfalk (NT)		O		Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
lirype (NT)	H	H	H	Kull ved Sterringje 07.09 (GH). Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H**
orrugl				Spredte funn på Artskart. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
trane		O		Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
sandlo			O	4 ind. Ved Stulas utløp i Finna 28.05. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
heilo		O		Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
Vipe (EN)	x	O		Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
myrsnipe			O	2 ind. ved Stulas utløp i Finna 28.05 (JOP) og arten ble hørt mellom Breistulen og Odden 5.8. (BHL). Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
strandsnipe	x	H	H	Regelmessige observasjoner i 2019, bl.a. 6 ind. (herav 2 par) 28.05 (JOP), og reirfunn (4 egg) ved Sterringje 18.06 (GH). Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H*** Estimert hekkebestand: 5 – 8 par
rødstilk	H	H	H	Regelmessige observasjoner i 2019, bl.a. til sammen 13 ind. langs elva ved Breistulen og Sterringje 28.5 (JOP), 1 par med unger ved Gubbehage 5.8 (BHL) og reirfunn (4 egg) ved Odden 18.6 (GH). Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H*** Estimert hekkebestand: 3 – 5 par
rugde	x	h		Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h* Estimert hekkebestand: 1 – 2 par
dobbeltbekkasin (NT)			O	1 ind. skremt opp på fuktig eng på Sterringje 18.6. (GH).

				Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
enkeltbekkasin	H	H	H	Spredte observasjoner i 2019 bl.a. min. 3 individer ved Odden og 1 individ ved Sterringi 18.6 (GH). Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H*** Estimert hekkebestand: 3 – 4 par
fiskemåke (NT)		H	H	Regelmessige observasjoner i 2019 bl.a; hekkefunn (rugende individ) nedenfor Gubbehage 28.05 (JOP). Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H*** Estimert hekkebestand: 3 – 4 par
ringdue	x	O	O	En observasjon på Artskart fra 05.07.2019. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
gjøk (NT)	x	h	h	Spredt forekommende. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h*
jordugle		h		Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h* (i smågnagerår)
sandsvale (NT)	H	O	H	Ca. 10 reirhull funnet i elvebrink mellom Breidstulen og Sterringi 05.08, hvorav 5 så ut til å være benyttet i år. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H**
låvesvale	x	O	O	4 individer ved Breistulen 18.06 og 3 individer samme sted 15.08. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
taksvale (NT)	H	H	H	Min. 15 individer ved Breistulen 18.06 Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H**
heipiplerke	H	H	H	Regelmessig forekommende Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H***
linerle	H	H	H	Spredt forekommende Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H**
gulerle	x	h	H	Regelmessig forekommende. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H***

vintererle		O	h	1 individ langs Rååkåa 18.06. (BHL). Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h*
fossefall	x	H	H	Spredt forekommende Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H*
jernspurv	x	h	h	Spredt forekommende Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h *
blåstrupe (NT)	H	H	H	Flere observasjoner, og arten er spredt hekkefugl i elveslettemiljøene. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H**
rødstjert			h	1 ind. Sterringje 28.05. (JOP). Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h*
steinskvett	H	H	H	Flere observasjoner, og arten er nokså tallrik hekkefugl i setermiljøene. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H**
buskskvett			H	Flere observasjoner, bl.a. 2 syngende hanner ved Breistulen 28.05. (JOP), og 2 par Sterringi 18.06. (GH). Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H**
duetrost				Spredte funn på Artskart, bl.a. 1 individ ved Lauva 28.06.2014 (JOP). Er trolig hekkefugl i tilgrensende furuskog. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O**
rødvingetrost	x	O	h	Spredt forekommende Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h**
gråtrost	x	O	h	Spredt forekommende Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h*
ringtrost	x	O	O	Spredt forekommende, hekkefugl i øvre deler av landskapsvernområdet Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
møller	x	h	h	Spredt forekommende Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h**
løvsanger	x	H	H	Regelmessig forekommende

				Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H***
svarthvit fluesnapper				Ett funn fra 05.07.2019 på Artskart Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h*
kjøttmeis				Ett funn fra 05.07.2019 på Artskart Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h*
granmeis		O		Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
skjære	x	O	O	Spredt forekommende Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
kråke	H	H	h	Spredt forekommende Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h*
ravn		O	O	Overflygende Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
stær (NT)	x	O	O	En flokk med ca. 150 ungfugler sett 7.8.2018 (GH, BHL). Matsøk på beiteareal med storfe. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O**
pilfink				2 ind. på Breistulen 28.05. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
bokfink			O	Spredt forekommende. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
bjørkefink	x	O	O	Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
tornirisk				1 individ hørt Breistulen 07.08.2018 (BHL). Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
bergirisk (NT)			h	1 ind. overflygende ved Vangen 18.06. (BHL), og 3 individer Breistulen samme dag (GH). Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h*
gråsisik		O	h	Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: h*
grønnsisik		O	O	En observasjon på Artskart fra 05.07.2019.

				Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
korsnebb sp.		O		Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: O*
sivspurv (NT)	x	H	H	Regelmessig forekommende. Vurdert forekomst i undersøkelsesområdet: H***

5. Fuglelivet i elveslettelandskapet i Finndalen landskapsvernområde.

Artslista for elveslettelandskapet i Finndalen landskapsvernområde teller 61 fuglearter pr. 01.01.2020 (tabell 1). En stor andel av disse artene (n = 45) ble registrert i 2019, og ingen (?) av de øvrige artene vurderes ut fra dagens kunnskap å være forsvunnet fra området. Ett mulig unntak er vipe som ikke ble påvist i 2019, og der siste kjente funn er 1 individ 17.06.2009 (JOP). Denne arten oppgis som relativt vanlig av Sørensen & Wabakken (1983), og som «observert vest for Breistulen» av Opheim (2001).

Av de 61 påviste artene antas 34 å være hekkfugler/sannsynlige hekkfugler (tabell 1).

2019 var et generelt dårlig smågnagerår på Østlandet, og det ble ikke registrert mus eller lemen under feltarbeidet. Det var heller ingen forekomst av rovfugl som indikerte tilgang på smågnagere.

Det ble påvist 8 nye arter for området i 2019; brunnakke, sandlo, myrsnipe, dobbeltbekkasin, rødstjert, buskskvett, svarthvit fluesnapper og bergirisk.

Tabell 2 viser antatte bestandsendringer basert på data i Sørensen & Wabakken (1983), Opheim (2001) og eget arbeid (2019).

Tabell 2. Bestandsutvikling hos hekkende eller antatt hekkende arter basert på registreringer i 1981 (Sørensen & Wabakken), 2001 (Opheim) og 2019 (denne rapporten).

Art	Sterkt økende	Svakt økende	Antatt uendret	Svak tilbakegang	Sterk tilbakegang	Antatt forsvunnet
stokkand			x			
krikkand			x			
toppand			x			
lirype				x		
vipe						x
strandsnipe				x		
rødstilk				x		
rugde			x			
enkeltbekkasin			x			
fiskemåke		x				
gjøk					x	

sandsvale		x				
taksvale				x		
heipiplerke					x	
linerle			x			
gulerle				x		
vintererle			x			
fossefall			x			
jernspurv			x			
blåstrupe					x	
rødstjert			x			
steinskvett				x		
buskskvett	x					
rødvingetrost			x			
gråtrost			x			
møller			x			
løvsanger			x			
kråke			x			
bergirisk			x			
sivspurv				x		
SUM	1	2	16	7	3	1

Figur 6. Strandsnipe er fast hekkefugl i undersøkelsesområdet, her reirfunn ved Sterringi i 2019.
Foto: GH 18.06.2019.

Det unike elveslettelandskapet sammen med et kulturlandskap i tradisjonell bruk representerer et svært verdifullt område for biologisk mangfold. Dette er godt dokumentert blant annet i ny skjøtelsesplan for Finndalen landskapsvernområde (Larsen & Høitomt 2019). Også fuglelivet i området er begünstiget av denne store

variasjon i biotyper, gammelt intakt kulturmiljø (figur 7) og aktivt husdyrhold (figur 8).

Seterlandskap med aktivt beite av forskjellige husdyr (ulike storferaser, sau, geit og hest) er i dag en stor sjeldenhet, og omfanget dette har i Finndalen må karakteriseres som unikt. Dette bidrar med viktige elementer i form av beitet vegetasjon, dyretråkk og gjødselruker. Disse elementene er viktig for fuglelivet både direkte og mer indirekte gjennom å opprettholde en variert flora og insektfauna.

Mange av de påviste fugleartene i undersøkelsesområdet er typisk kulturlandskapsarter som er i generell tilbakegang i Norge (og øvrige deler av utbredelsesområdet). Dette skyldes nettopp endringer i landskapet i form av endret arealbruk, nedbygging, fravær av husdyr og gjengroing. På gjeldende rødliste for arter i Norge (Henriksen & Hilmo 2015) finnes i dag svært mange arter knyttet til kulturlandskap og ulike kulturbetingete miljøer, og dette omfatter også en lang rekke fuglearter.

Figur 7. Steingjerder er viktige elementer i kulturlandskapet, og representerer blant annet mulige hekkeplasser for steinskvett. Her foto tatt på Breistulen. Foto: GH 18.06.2019.

Av de påviste fugleartene i undersøkelsesområdet står 12 arter på den norske rødlista (Henriksen & Hilmo 2015); jaktfalk (NT), vipe (EN), dobbeltbekkasin (NT), fiskemåke (NT), lirype (NT), gjøk (NT), taksvale (NT), sandsvale (NT), stær (NT), blåstrupe (NT), bergirisk (NT) og sivspurv (NT). Av disse er 8 arter påvist eller antatt hekkende innenfor området. Et flertall av rødlisteartene i området er knyttet til kulturlandskap eller elvekantmiljøer.

Vipe (EN) ble ikke påvist i 2019, og siste kjente funn er fra 2009. Denne arten oppgis som «relativt vanlig på elveslette og kulturmark i Finndalen» av Sørensen og

Wabakken (1983), mens Opheim (2001) omtaler arten som «observert vest for Breistulen». Vipe har hatt en markert tilbakegang i Norge, og er plassert i kategorien *sterkt truet* (EN) i gjeldende rødliste (henriksen & Hilmo 2015). Det er sannsynlig at denne arten har forsvunnet som hekkefugl også i dette undersøkelsesområdet.

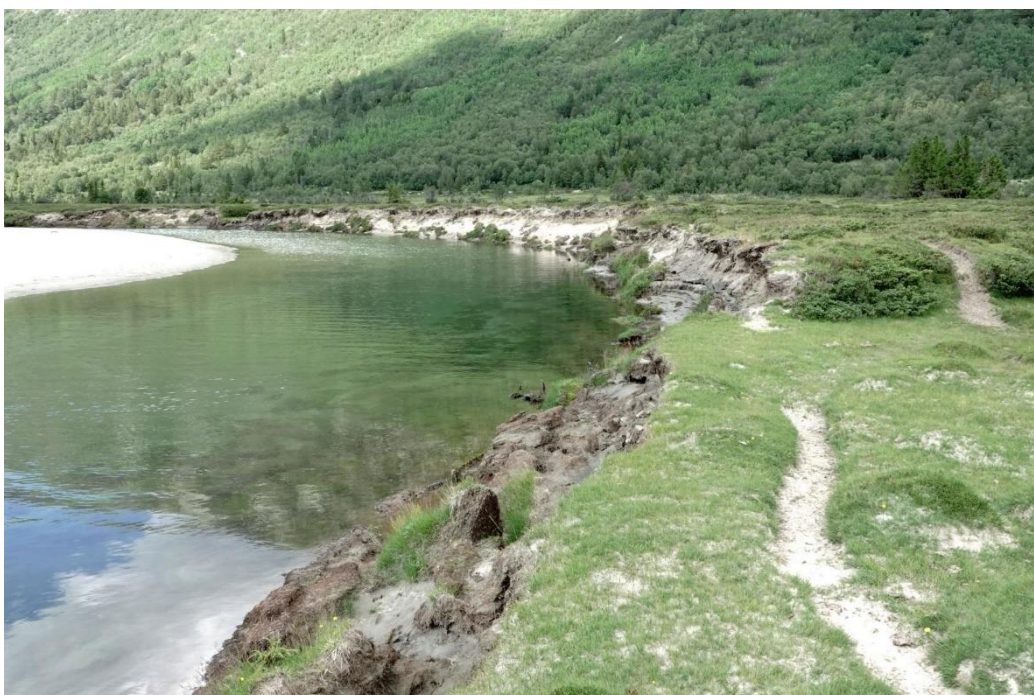
Figur 8. Husdyrbeiting er en svært viktig faktor også for fuglelivet i Finndalen. Både ku (ulike raser), hest, sau og geit beiter aktivt i landskapsvernområdet. Foto: GH 05.08.2019.

Elvekantmiljøene langs Finna er påvirket av vannføringssendringer, isgang og erosjon. Disse naturlige påvirkningsfaktorene skaper et dynamisk landskap bestående av sandbanker, kroksjøer, dammer og bratte elveskråninger. Dette er sjeldne naturtyper hvorav flere er rødlistet (elveslette (NT), meander (VU), kroksjø (NT)) i henhold til gjeldende rødliste for naturtyper i Norge (Artsdatabanken 2018).

Sandsvale (NT) ble påvist hekkende i elveskråning mellom Breidstulen og Sterringi i 2019 (figur 9). Her ble ca. 10 reirhull påvist, hvorav 5 så ut til å være benyttet i år. Dette representerer naturlige hekkeplasser for denne rødlistearten som i dag oftest er å finne i menneskeskapte biotoper (grustak, massedeponier). Dette viser viktigheten av å ha intakte elvesystemer, der naturlige påvirkningsfaktorer fortsatt får virke (figur 10). Dette er et viktig element i Finndalen landskapsvernområde hvor en del av verneformålet er å ta vare på landskapsformer og en særpreget vassdragsnatur.

Figur 9. Reirfunn av sandsvale i elvebrink mellom Breidstulen og Sterringi. En reiråpning ses tydelig i bruddkanten. Foto: GH 05.08.2019.

Figur 10. Elvekantmiljø mellom Breidstulen og Sterringi med sandbanke i innersving og erosjonspåvirket yttersving med reirfunn av sandsvale. Foto: GH 05.08.2019.

Wabakken (1983) påpeker den viktige funksjonen elvesletta i Finndalen har som matletingsområde for vadefugl og ender (figur 11). Dalføret fungerer som rasteplass under vårtrekk og i påvente av snøsmelting på høgereliggende hekkeplasser. I 2019 ble det gjort observasjoner av sandlo og myrsnipe i slutten av mai (28.05), og dette er høyst sannsynlig fugler som avventer snøsmelting i den tilgrensende nasjonalparken. Begge disse artene hekker blant annet inne ved Leirungsvatn - Råkkåvatn hvor snøsmeltinga er betydelig seinere. Dette er et viktig samspill som vil kunne være avgjørende for hekkesuksessen hos disse og andre høgfjellsarter.

Figur 11. Mudderflate ved Breistulen med spor etter furasjerende vadefugl. Foto: GH 05.08.2019.

Flere ande- og vadefuglarter hekker også i dalføret, bl.a. krikand, rødstilk, strandsnipe og enkeltbekkasin. Den varierte våtmarksnaturen med elvekanter, dammer, pølsesjøer og myrinnslag representerer gunstige hekke- og oppvekstområder for vannfugl. Den samlede hekkebestanden av våtmarksfugl ble i 2019 estimert til 25 - 39 par.

Det ble i 2019 gjort en observasjon av dobbeltbekkasin (NT) på Sterringje 18.06. Her ble ett individ skremt opp på fuktig beitepåvirket graseng. Dobbeltbekkasin tiltrekkes av denne typen miljøer som gjerne er rike på meitemark, ofte i form av mer eller mindre nedbrutte kuruver. Det er imidlertid lite trolig at denne arten er hekkefugl i dalføret, da dobbeltbekkasin fortrinnsvis foretrekker større arealer med rik myr- og vierdominert vegetasjon. Den utstrakte beitinga av storfe kan imidlertid kompensere for ikke-optimale vegetasjonsforhold, og det forekommer derfor en svak usikkerhet her.

6. Samlet vurdering av fuglelivet i elveslettelandskapet i Finndalen landskapsvernområde.

I ornitologisk sammenheng er elveslettelandskapet i Finndalen svært interessant som hekkeområde for våtmarksfugl og arter knyttet til kulturlandskap. Det unike elveslettelandskapet med naturlige flompåvirkninger, sammen med et kulturlandskap i tradisjonell bruk representerer et svært verdifullt område for biologisk mangfold. Også fuglelivet i området er begünstiget av denne store variasjon i naturtyper, gammelt intakt kulturmiljø og aktivt husdyrhold. Mange av de påviste fugleartene i undersøkelsesområdet er typiske kulturlandskapsarter som er i generell tilbakegang i Norge (og øvrige deler av utbredelsesområdet). Dette skyldes nettopp endringer i landskapet i form av endret arealbruk, nedbygging, fravær av husdyr og gjengroing.

Seterlandskap med aktivt beite av forskjellige husdyr (ulike storferaser, sau, geit og hest) er i dag en stor sjeldenhet, og omfanget dette har i Finndalen må karakteriseres som unikt. Dette bidrar med viktige elementer i form av beitet vegetasjon, dyretråkk og gjødselruker. Disse elementene er viktig for fuglelivet både direkte og mer indirekte gjennom å opprettholde en variert flora og insektfauna.

Av de 61 påviste artene antas 34 å være hekkende eller mulig hekkende. Artslista teller 12 arter på den norske rødlista (Henriksen & Hilmo 2015), herav 8 påvist/antatt hekkende.

Til sammen er det observert 16 våtmarksfugler - fordelt på 5 ender/gjess, 10 vadere og 1 måkeart. Henholdsvis 3, 4 og 1 av disse er registrert som hekkende/sannsynlig hekkende, hvorav 3 på rødlista. Total hekkebestand for våtmarksfugl i 2019 er vurdert til mellom 25 – 39 par.

Registreringene som ble utført i 1981 (Wabakken 1983) er et godt referansemateriale, og gjør det mulig å vurdere endringer i områdets fugleliv. 3 av hekkefuglene har vist framgang siden 1980-årene, mens 11 har hatt tilbakegang. Blant de sistnevnte antas 1 art (vipe) å være borte som hekkefugl.

Felles for artene som er i tilbakegang er at dette er en del av en nasjonal utvikling. Mange av disse artene står som *nær truet* (NT) på gjeldende rødliste (Henriksen & Hilmo 2015). Artene i denne kategorien vil gå over i høyere truethetskategorier hvis de negative påvirkningene fortsetter. Opphør av hevd i kulturlandskapet er en gjennomgående negativ faktor for et flertall av disse artene.

Blant dagens hekkefugler vil vi trekke fram stokkand, krikkand, strandsnipe, rødstilk, buskskvett, steinskvett, heipiplerke og sivspurv som de fremste karakterartene på elvesletta. Framheves må også forekomsten av sandsvale (NT) i naturlig hekkemiljø (flompåvirket elvekant).

Figur 12. En flokk med stær (NT) på ca. 150 individer drev matsøk i området Odden/Breistulen 07.08.2018. Her letter de etter en kort rast på løetaket. Foto: GH 07.08.2018

6. Litteratur.

Artsdatabanken 2018. Norsk rødliste for naturtyper 2018. hentet 15.02.2020.

Henriksen, S. & Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge. ISBN: 978-82-92838-40-2.

Opheim, J. 2001. Verneplanområdet Reinheimen. Sammendrag av ornitologisk registreringsarbeid innenfor Oppland fylke. Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oppland.

Larsen, B. H. & Høitomt, G. 2019. Finndalen landskapsvernområde. Skjøtselsplan for helhetlige kulturlandskap i verneområdet. Miljøfaglig Utredning rapport 2019-17. 42 s. + vedlegg. ISBN 978-82-8138-969-4.

Dokka/Eina 17.02.2020

Geir Høitomt/Bjørn Harald Larsen